

T.C.

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği – Bilgi Edinme Birimi

Sayı : B.18.0.BHİ.0.00.00/610.01-214

Konu : Yazılı Soru Önergesi

17.14/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM' nin 18.03.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-11896 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, İzmir Milletvekili Sayın Recai BİRGÜN' ün, 7/7050 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Prof. Dr. Veysel EROĞLU
Bakan

EK

Cevabi yazı (4sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:

Başbakanlık

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN RECAİ BİRGÜN' ÜN
7/7050 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI'NIN CEVABI

SORU 1. Aksu Deresi üzerinde yapımına başlanana hidroelektrik santrali Proje Tanıtım Dosyası'na aykırı uygulamalar tespit edilmiş midir? Edilmiş ise ne gibi uygulamalar yapılmıştır?

SORU 2. Proje Tanıtım dosyasındaki taahhüt ve plan ve projenin dışında inşaatlar yapıldığı, yollar ve tüneller açıldığı iddiaları doğru mudur? Doğru ise ne gibi idari işlemler yapılmıştır

SORU 3. Proje Tanıtım Dosyasında çevreye hafriyat atılmayacağı, depolanarak nakledileceği taahhüt edilmesine rağmen ve kamulaştırma olmadan vatandaşların arazilerine el konulup bu arazilere hafriyat atıklarıyla doldurulduğu iddiaları doğru mudur? Doğru ise ne gibi idari işlemler yapılmıştır?

SORU 4. Bölgedeki hukuk dışı olduğu iddia edilen faaliyetlerden mülki makamların haberi olmasına rağmen olaya seyirci kaldıkları doğru mudur?

SORU 7. Aksu Vadisi'nde Su Samurları, Çengel Boymuzlu Dağ Keçisi, Dağ Keçisi, Kara Benekli Vaşak, Boz Ayı gibi koruma altında ki hayvanlar ve bunların dışında da birçok yaban hayvanı yaşadığı, göçmen kuşlarının geçiş güzergâhı üzerinde olduğu ve Çevre Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Aksu Vadisi'ni Yaban Hayati Geliştirme Sahası olarak ilan etmesine rağmen bu bölgedeki yaban hayatının yapılacak olan hidroelektrik santrali ile tehlikeye gireceği iddiaları doğru mudur?

CEVAP 1,2,3,4,7. Erzurum İl Çevre ve Orman Müdürlüğünce 04.03.2009 tarihinde yerinde yapılan inceleme sonucunda; proje tanıtım dosyasında belirtilen hususlar kapsamında bazı taahhütlere uyulmadığı tespit edilerek durum Bakanlığımıza bildirilmiş olup, konuyla alakalı mevzuat uyarınca işlem yapılması talimatlanmıştır. Mülki makamların haberi olduğu halde olaya seyirci kaldıkları iddiaları doğru değildir.

SORU 5. İnşaat işleri ağır ve tehlikeli işlerden olması ve geceleyin ağır ve tehlikeli işlerde ve hele hele inşaat işlerinde çalışmanın yasak olduğu halde Aksu Vadisinde ki Hidroelektrik santrali çalışmaları için geceleyin dinamit patlatıldığı, bölgede yaşayan insanların son derece huzursuz oldukları iddiaları doğru mudur? Doğru ise ne gibi idari işlemler yapılmıştır.

SORU 6. Dört köyden müteşekkil Aksu Vadisi'nin bölgede kurulacak olan hidroelektrik santrali ile geçimini tarımla sağlayan yöre insanlarını bağ, bahçe ve tarlalarını sulayamayacakları ve bu nedenle de geçimlerini idame ettiremeyecekleri, sosyal ve ekonomik zarara uğrayacakları, köylerde tarım yapılamaması nedeniyle de yörede yaşayan insanlar bir nevi göçe zorlanmış olacakları iddiaları doğru mudur?

CEVAP 5,6. Bu iddialarla ilgili Bakanlığımıza intikal eden herhangi bir husus bulunmamaktadır.

SORU 8. Yapılacak olan Hidroelektrik santrali ile bölgenin doğal bitki örtüsünün tahrip olacağı, ekosistemin tamamen çökeceği, bölgenin doğal kaynaklarının ve biyolojik çeşitliliğinin biteceği ve bölgede yürütülen arıcılık faaliyetlerine ve alabalık yetiştirme çiftliklerine zarar vereceği iddiaları doğru mudur?

SORU 10. *Proje Tanıtım Dosyasındaki bilgilerin gerçekleri yansıtmaması nedeniyle yapılacak olan Hidroelektrik Santrali ile Aksu Vadisi'ndeki Sucul yaşamı tamamen ortada kaldıracığı iddiaları doğru mudur?*

CEVAP 8,10. Yedigöl Regülatörü ve Aksu Regülatörü projeleri için hazırlanan tanıtım dosyasında; faaliyet kapsamında flora fauna listelerinin hazırlanmasında daha önceden yapılmış literatür çalışmalarından, yöre halkının görüşlerinden ve vejetasyon dönemlerinde arazide yapılmış gözlemlerden faydalandığı ve proje alanı ve yakın çevresinde endemik ve nesli tehlikede bitki türleri tespit edilmediği belirtilmiştir. Dosyanın türler ve ekosistem başlığı altında tesisin Aksu deresinde kurulacağı, tesisin çevredeki doğal bitki örtüsüne verdiği/vereceği zararın inşaat aşamasıyla sınırlı olduğu, faaliyete geçilmesiyle herhangi bir fiziksel ve biyolojik zarar söz konusu olmayacağı, inşaat aşamasında sıyrılarak alınan bitkisel toprak içerisinde bulunan türlerin çoğunlukla dere ve yol kenarındaki arsız bitkilerden ibaret olduğu ve bu türlerin ülkemizde yayılışı bol olan bitkiler olduğu, bu nedenle sıyrılarak alınan türlerin bir miktar biyomas kaybı dışında nesillerinin tehdit altında olmadığı belirtilmektedir. Proje tanıtım dosyasında su ürünleri tesislerine etkiler incelenmiş olup, Çoruh Nehri ile projeye konu olan Aksu Deresinin birleştiği bölgede su ürünleri tesisi bulunduğu, Aksu Regülatörü ve Aksu HES'in, Çoruh nehri ile Aksu Deresinin birleştiği yerin yaklaşık 8 km akış yukarısında planlandığı, su ürünleri tesisi ile proje yeri arasında uzun bir mesafe bulunduğu, inşaat aşamasında gerçekleştirilecek çalışmalardan dolayı Aksu Deresinde meydana gelecek bulanıklığın, arada bulunan mesafenin uzun oluşu nedeniyle su ürünleri tesisine ulaşana kadar seyrelecek olması, ayrıca derenin su kalitesinin olumsuz yönde etkilenmemesi için gerekli tüm önlemlerin alınacak olması, dere içerisine evsel nitelikli katı atıkların (yemek artıkları vb.) ve inşaat artıklarının atılmasının önlenmesi, evsel kullanımlar sonucu oluşacak pis suların arıtma işlemine tabi tutulmadan doğrudan dereye verilmeyecek olması ve böylece derenin su kalitesinin olumsuz yönde etkilenmesinin önlenmesi nedenleriyle; söz konusu faaliyetten su ürünleri tesisinin olumsuz yönde etkilenmesinin beklenmediği belirtilmektedir.

SORU 9. *Vadideki çaydan doğal olarak yararlanan ve beş bin civarında olduğu tahmin edilen bitki türünün yapılacak olan hidroelektrik santrali ile tahrip olacağı, yörede mikro klima özelliği sağlayan derenin kurumasının bitki örtüsünün etkileeneceği ve zaten heyelan bölgesi olan Aksu Vadisinde riskin artacağı iddiaları doğru mudur?*

CEVAP 9. ÇED Yönetmeliğinin Duyarlı Yörelere Listesi (Ek-V) kapsamında; milli parklar, özel koruma alanları, nüfusça yoğun alanlar, tarihsel, kültürel, arkeolojik ve benzeri önemi olan alanlar, erozyon alanları, heyelan alanları, ağaçlandırılmış alanlar, potansiyel erozyon ve ağaçlandırma alanları ile 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun gereğince korunması gereken akiferler olarak tespit ve ilan edilen alanların bulunmadığı belirtilmektedir.

SORU 11. *Doğal yapısı itibariyle turizm açısından güçlü bir potansiyel olan Aksu Vadisi'nde yapılması planlanan hidroelektrik santralinin bölgede yürütülen çeşitli turizm faaliyetlerine zarar vereceği iddiaları doğru mudur?*

CEVAP 11. Proje tanıtım dosyasında, söz konusu projenin gerçekleştirileceği alan ve/veya yakın çevresinde yürütülen herhangi bir turizm faaliyetinden bahsedilmediği gibi, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından yerinde yapılan incelemede bu konuda tespit edilen herhangi bir husus bulunmamaktadır.

SORU 12. *Proje Tanıtım dosyasında kesilecek ağaç sayısı belirtilmiş midir?*

CEVAP 12. İzin verilen alanların tamamına yakın kısmı Amenajman planında taşlık ve kayalık olarak görülmekte, bitki örtüsü de münferit şekilde dağınık dikenli ardıc ve çalı

formundaki bitkilerden oluşmaktadır. İzin alanlarının büyük bir kısmı tünel ağızları olduğundan, yapılan ağaç röleve planına göre 3 adet ağaç, 46 adet ağaççığın kesilmesi öngörülmüştür.

SORU 13. *Gelişigüzel yol yapım tekniklerine uyulmadan yapılan çalışmaların daha şimdiden çevreye büyük zararlar verdiği, köy kişiliğine ait mezarlıkları inşaatlar nedeni ile yıkıldığı, mezarlardan kafatası ve kemikler çıkmış olduğu, yüzlerce kamyon hafriyatının yoldan aşağı şeylere, dere yataklarına dökülmesiyle deredeki sucül yaşamın zarar gördüğü, bunun yanında yoldan aşağı dökülen toprak ve kayaların yolun altında ki ağaçları, fidanları kırdığı veya altında aldığı tüm bunlara rağmen gerekli denetimlerin yapılmadığı iddiaları doğru mudur?*

CEVAP 13. Erzurum İl Çevre ve Orman Müdürlüğümüz tarafından mahallinde yapılan incelemede, bu konuda tespit edilen herhangi bir husus bulunmamaktadır

SORU 14. *Bölgede yapımına başlanan hidroelektrik santralinin bölgeye vereceği zararlar ilgili iddiaların doğruluğunu araştırmak ve ileride telafisi mümkün olmayacak tehlikeleri bertaraf etmek için konusunda uzman bilirkişilerce yeniden bir keşif yaptırmayı düşünüyor musunuz?*

CEVAP 14. Bu hususta ilave bir çalışma yapılmamaktadır.

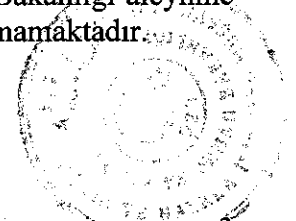
SORU 15. *Bölgede yapılması planlanan hidroelektrik santralinin vereceği zararlarla ilgili iddialar doğru ise Anayasamızın 56. Maddesine, Yaban Hayatının Korunmasına Dair Bern Sözleşmesi'ne Rio Sözleşmesi'ne 2877 Sayılı Çevre Kanununa en başta da Bakanlığınızın kuruluş amacıyla ne derecede örtüşmektedir?*

CEVAP 15. Proje tanıtım dosyasında; projeden kaynaklanacak çevresel etkiler ve alınacak önlemler, uyulması taahhüt edilen mevzuat listesiyle birlikte sırasıyla özetlenmiş olup, faaliyet kapsamında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan tüm mevzuat hükümlerine uyulacaktır.

SORU 16. *Çamlıhemşin Fırtına Vadisinde Dilek-Güroluk Hidroelektrik Santrali için Çevre Bakanlığı ÇED Raporunu onayladığı ve daha sonra mahkemece Yürütmeyi Durdurma kararı verilip, esastan da ÇED Raporunu iptal edildiği ve yüklenici firmanın Çevre Bakanlığı aleyhine yaptığı işlerin bedeli için açılan tazminat davasında devlet ne kadar tazminat ödemeğe mahkûm olmuştur?*

CEVAP 16. Rize İli, Çamlıhemşin İlçesinde yapımı planlanan Dilek-Güroluk Hidroelektrik Santrali yapım ve işletim faaliyetine ÇED olumlu belgesi verilmesine ilişkin Bakanlığımız işleminin iptaline Trabzon İdare Mahkemesinin 31.5.2001 tarih ve E.2001/439, K.2001/677 sayılı kararıyla karar verilmiş olup, Danıştay 6. Dairesinin 16.9.2004 tarihli ve E.2004/3075, K.2004/4405 sayılı kararıyla adı geçen karar kesinleşmiştir. Bu konuya ilişkin yüklenici firmanın Bakanlığımızı hasım göstermek suretiyle açmış bulunduğu herhangi bir tazminat davası mevcut değildir.

Çamlıhemşin Fırtına Vadisinde Dilek-Güroluk projesi, DSİ tarafından 1981 yılında hazırlanan "Doğu Karadeniz Havzası İstikşaf Raporu"nda önerilmiş olup, daha sonra YİD modeli çerçevesinde özel sektör tarafından fizibilite raporu hazırlanmış bir projedir. YİD modelinde yer alan projeler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. Proje ile ilgili çalışmalar mahkeme kararıyla durdurulmuştur. Ancak projeyi gerçekleştirecek Şirketin Çevre ve Orman Bakanlığı aleyhine açtığı tazminat davası ve sonuçları hakkında Kuruluşumuzda bir bilgi bulunmamaktadır.

SORU 17. *Rize İli Hemşin İlçesi, İkizdere Cevizli, Çayeli Senöz Vadisi, Fındıklı Çağlayan Vadisi, Şaşıat Parpat Deresi gibi birçok Hidroelektrik Santrali için yürütmeyi durdurma kararı verildiği ve buralarda müteahhitler yaptığı masrafı daha sonra devletten isteyecekleri doğru mudur?*

CEVAP 17. Hidroelektrik santrallerine ilişkin Bakanlığımızın ÇED Gerekli Değildir veya ÇED Olumlu kararları hakkında davalar sürmekte olup, kimi işlemlerin uygulamasının yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir. Bununla birlikte kimi işlemlere ilişkin henüz yürütmenin durdurulması yönünde verilmiş bir mahkeme kararı bulunmamakta olup yargı süreçleri devam etmektedir.

Müteahhitlerin masraflarının tazminini isteyip istemeyecekleri tamamen kendi inisiyatiflerinde olan bir husus olmakla birlikte, yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlar nihai kararlar olmadığından buna dayanarak masraf talep etmeleri imkansızdır. Böyle bir talep vaki olmamakla beraber, bunun dava edilebilmesi henüz devam eden yargı sürecinin Bakanlığımız aleyhine sonuçlanmasına bağlıdır. Söz konusu davalar aleyhimize sonuçlansa dahi böyle bir talebi mahkemenin kabul edip etmeyeceği ayrı bir yargılamanın sonucuna bağlı olacaktır.

SORU 18. *Tüm bu iddialardaki yasaya aykırı uygulama ve çalışmalar var ise ne zaman durdurulacaktır?*

CEVAP 18. Soru önergesinde yer alan iddialarda yer alan, yasaya aykırı uygulama ve çalışmalar hususunda ilgili yasal mevzuat ve süreç doğrultusunda Kuruluşumuzca gerekli işlemler yapılmaktadır. Her proje, yörenin topografik, ekolojik ve jeoloji vb özellikleri ile ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Su Kullanım Hakkı Anlaşması, EPDK tarafından verilen Elektrik Üretimi Lisansına bağlı olup, lisansın iptali halinde geçersiz kalmaktadır.

SORU 19. *Tüm bu mahkeme kararları doğru ise Doğu Karadeniz deki hidroelektrik santrali çalışmalarını durdurmayı düşünüyor musunuz?*

CEVAP 19. Doğu Karadeniz havzası gerek havzadaki yüksek yağışlar gerekse havzada bulunan derelerin yüksek eğimli olması sebebiyle HES potansiyeli açısından ülkemizin en yüksek potansiyele sahip havzalarındandır. Ülkemizin su kaynaklarının optimal değerlendirilmesi ve enerjide dışa bağımlılığın azaltılması bakımından HES projelerinin durdurulması düşünülmemektedir.

